

YTTRANDE

AFN 2014/37-002

KFKS 2014/181-616

Regeringskansliet
Utbildningsdepartementet
103 33 Stockholm

Yttrande över SOU 2013:76 Svenska för invandrare – valfrihet, flexibilitet och individanpassning

Sammanfattning

Nacka kommun ställer sig i huvudsak mycket positiv till de förslag som har presenterats i utredningen. Ett genomförande kommer att leda till kvalitetsförbättringar för såväl elever, utbildningsanordnare som för den kommunala huvudmannen. Nacka har i flera år arbetat med ett valfrihetssystem i den kommunala vuxenutbildningen och har goda erfarenheter. Valfriheten leder till ökad kvalitet och bättre resultat för eleverna.

Nacka kommun har dock invändning mot förslaget om huruvida två huvudmän - kommun och arbetsförmedling, ska ansvara för vuxenutbildningen. Arbetsförmedlingen kan med fördel köpa dessa tjänster från kommunernas vuxenutbildning som har ett utvecklat utbildningssystem som ger betyg och möjlighet till högre studier.

Dessutom ser Nacka kommun flera svagheter i förslaget om att skolinspektionen ska ta över ansvaret för att godkänna anordnare. Det finns risk för en kvalitetsförsämring då betydelsen av snabbhet och lokalkännedom är stor samt att kommunens systematiska kvalitetsarbete kan försämrats.

Yttrande

Regeringens uppdrag till utredningen har varit att föreslå hur valfrihet och individuell anpassning kan ökas inom utbildning i svenska för invandrare och att överväga om all utbildning i svenska språket för vuxna invandrare i framtiden bör ges inom kommunal vuxenutbildning och särskild utbildning för vuxna (särsvux).

Nacka ställer sig i huvudsak mycket positiv till utredningens förslag i sin helhet. Nacka har medverkat i en referensgrupp till utredningen och har kunnat följa arbetet och bidra till diskussionerna. Nacka kommun arbetar idag i huvudsak redan enligt de förslag som presenterats i utredningen vilket har visat sig ge goda resultat. Sverige är i behov av en

vuxenutbildning som kan möta förändringar utifrån såväl individens önskemål som behov på arbetsmarknaden.

En skolform skapar flexibilitet, individanpassning och tydligare koppling till arbetsmarknaden

Det är positivt för eleverna om de två formerna för undervisning i svenska förs ihop till en utbildning. Då skapas bättre möjligheter för flexibilitet och individanpassning. Det blir även enklare för skolhuvudmannen om kurserna finns i samma skolform.

Om svenska för invandrare och vuxenutbildning blir en gemensam skolform blir det enklare för eleverna att komma vidare i sin utbildningskarriär och fortsätta med yrkesutbildningar, skaffa sig behörighet till högre utbildning eller få ett jobb. Detta förstärker koppling till arbetsmarknaden och etablering i det svenska samhället.

Bättre resultat med kvalitetskonkurrens jämfört med priskonkurrens

I Nacka är såväl svenska för invandrare som vuxenutbildning flexibel och individanpassad. Utbildningsanordnarna tar stor hänsyn till att undervisningen utgår från elevens förutsättningar. Detta leder enligt Nacka kommuns erfarenhet till goda resultat.

Det är mycket positivt om vuxenutbildning i framtiden kan regleras utanför lagen om offentligt upphandling (LOU) då detta leder till stora förenklingar och planeringsförutsättningar för såväl elever, kommuner och anordnare. I Nacka kommun bedrivs mycket av den pedagogiska utvecklingen tillsammans mellan anordnarna och huvudman. Ett kundval med ett fastställt pris säkerställer kvalitetskonkurrens istället för priskonkurrens. När anordnare ges möjlighet till en längre planeringshorisont och inte behöver bevaka nya upphandlingskriterier/tider, ges förutsättningar till att ha fokus på ständigt kvalitetsutveckling.

Utredningens förslag om peng har getts en utformning som anpassas efter elevens förutsättningar och har en incitamentsbaserad utbetalningsstruktur. Nacka har under flera år tillämpat dessa förutsättningar och har visat att det leder till goda resultat

Nacka kommuns anordnare av vuxenutbildning, som även är upphandlade av andra kommuner i länet, vittnar om fördelen med Nackas kundvalssystem jämfört med traditionell upphandling. LOU innebär en ryckighet i verksamheten som orsakas av korta upphandlingsperioder som tar stor energi från den pedagogiska verksamheten och innebär många gånger otrugga anställningsförhållanden för anställda hos berörda anordnare.

Fortsatt kommunalt ansvar för mottagning och vägledning

Det är avgörande att kommunerna även fortsättningsvis svarar för mottagning och vägledning för eleverna. Endast kommunen känner de lokala förhållandena och kan ge korrekt information och stöd till eleverna. Eftersom kommunerna fortfarande har kostnadsansvaret för vuxenutbildning är det naturligt att kommunerna svarar för mottagning och beslut om intagning till detsamma.

Problematiskt med skolinspektionens ansvar för godkännande av anordnare

Förslaget om att skolinspektionen kommer att svara för att godkänna utbildningsanordnare innebär att Nackas ansvar för auktorisationsprocessen upphör. Skolinspektionen kommer enligt förslaget även att svara för tillsyn och kontroll. Nacka kommun ser flera svagheter i detta förslag.

I Nackas valfrihetssystem fattar kommunen beslut om vilka utbildningsanordnare som eleverna kan välja mellan. Kommunen har en snabb och obyråkratisk beslutsprocess som leder till att nya anordnare kan bli valbara inom någon vecka efter att anordnarens ansökan har kommit till kommunen. För att godkänna ansökan kräver Nacka därtill att anordnaren följer de lokala krav som kommunen har fastställt, exempelvis att redovisa resultat och kvalitet i undervisningen.

Nacka kommun har sett ett stort behov av att anordnare inom svenska för invandrare behöver specialisera sig på olika kundgrupper och även komplettera sitt utbud med andra arbetsmarknadsfrämjande verksamheter såsom arbetsförlagd praktik mm. Det finns därför risk för en kvalitetsförsämring om skolinspektionen tar över ansvaret med auktorisationen då betydelsen av snabbhet och lokalkännedom är stor.

Nacka kommuns erfarenhet inom grundskola är att skolinspektionen har starkt fokus på juridik och ekonomi och inte så mycket på det pedagogiska resultatet. I Nackas valfrihetssystem rapporterar anordnarna regelbundet kvalitet och elevresultat direkt till kommunen. Detta är ett viktigt underlag i kommunens uppföljningsarbete. Om Skolinspektionen fattar besluten om att godkänna utbildningsanordnare finns stora risker att kommunen inte får tillgång till uppgifter om kvalitet och resultat, vilket avsevärt försämrar möjligheten till systematiskt kvalitetsarbete.

Det bör endast finnas en huvudman för vuxenutbildningen

Det är olyckligt att det finns två parallella offentligt finansierade system för vuxenutbildning - komvux och arbetsförmedlingen. Vuxenutbildningen är en del av ett kvalitetssäkrat utbildningssystem som ger betyg och möjligheter till högre studier. Det är därför lämpligt att arbetsförmedlingen köper utbildning direkt av kommunen och inte erbjuder egen (eller upphandlad) utbildning. Med hjälp av yrkes- och lärlingsutbildning för vuxna erbjuder nu kommunerna i ökad omfattning utbildningar i nära samarbete med arbetslivet. Därmed minskar behovet av kompletterande utbildningar hos arbetsförmedlingen.

Mats Gerdau
Kommunstyrelsens ordförande

Staffan Ström
Rektor
Arbets- och företagsenheten

